

Kommentarer til reglene om rapportering av reinslakt og tilskudd til kjønns- og aldersfastsetting

Krav til rapportering av reinslakt og vilkår for å motta tilskudd til kjønns- og aldersfastsetting står i [forskrift av 21. juni 2011 om rapportering av slaktet rein og lagerbeholdning](#). Forskriften for søknadsåret 2020/2021 trådte i kraft 1. juli 2020.

Dette rundskrivet erstatter rundskriv 2019-36 og kommenterer reglene i forskrift om rapportering av slaktet rein og lagerbeholdning. Det er gjort endring i følgende bestemmelser:

- § 4 – krav om klassifisering av rein ved optisk lengdemåling
- § 5 – bekreftelse på optisk lengdemåling av rein.

For behandlinger av søknader om tilskudd gjelder reglene i forvaltningsloven. Forskrift, rundskriv og søknadsskjema er tilgjengelig på hjemmesiden til Landbruksdirektoratet – www.landbruksdirektoratet.no.

Innhold

Kommentarer til reglene om rapportering av reinslakt og tilskudd til kjønns- og aldersfastsetting.....	1
1. Formål	4
2. Definisjon.....	4
3. Tilskudd	4
3.1 Hvem kan søke om tilskudd?	4
3.1.1 Krav om at søker er et offentlig godkjent slakteri.....	4
3.1.2 Krav om oppfyllelse av rapporteringsplikt	4
3.1.3 Spesielt om leieslakt.....	5
3.2 Tilskuddssatsen	5
3.3 Krav om rapportering innen fristen.....	5
3.4 Når og hvordan skal søknaden sendes?.....	5
3.4.1 Krav om særskilt søknadsskjema	5
3.4.2 Søknadsfrist.....	5
3.4.3 Spesielt om dispensasjon fra rapporteringsfristen	6
4. Plikter	6
4.1 Generelt om rapporteringsplikt	6
4.2 Slakteriet må rapportere slakt månedlig til Landbruksdirektoratet.....	6
4.3 Rapporteringsfristen.....	6
4.3.1 Spesielt om leieslakt.....	6
4.4 Slakteriet må klassifisere reinslakt ved optisk lengdemåling	7
4.5 Rapportering av lagerbeholdning	7
4.6 Tilrettelegging for stikkprøvekontroll.....	7
4.7 Dispensasjon fra rapporteringsfristen i perioden september-januar.....	7
4.7.1 Særlig om behandling av dispensasjonssøknader	8
5. Rapportering.....	8
5.1 Slakteriet plikter å føre slaktejournal	8
5.2 Slaktejournalen må inneholde bestemte opplysninger.....	8
5.3 Krav om rapportering av reiseierens fødselsnummer kan fravikes	8
5.4 Landbruksdirektoratet kan dispensere fra kravene til rapportering	9
6. Rapportering lagerbeholdning.....	9
6.1 Landbruksdirektoratet setter krav til rapportering av lagerbeholdning.....	9
6.2 Rapportene skal sendes til Landbruksdirektoratet elektronisk.....	10
7. Fylkesmannens oppgaver og kontroll	10
8. Destruksjon	10

9.	Landbruksdirektoratets oppgaver og kontroll	10
9.1	Hovedregel – stikkprøvekontroll.....	10
9.2	Utgangspunkt i slaktedyrets eier	11
9.3	Mottakere av tilskudd har opplysningsplikt.....	11
9.4	Landbruksdirektoratet fører tilsyn med utbetalinger av tilskudd.....	11
9.5	Landbruksdirektoratet kan foreta stedlig kontroll.....	11
10.	Avkorting og tilbakebetaling	12
10.1	Avkorting av tilskudd.....	12
10.1.1	Hva er avkorting og hva er formålet med den?.....	12
10.1.2	Hvilke brudd omfattes av bestemmelsen?	12
10.1.3	Bestemmelsen om avkorting er objektiv	12
10.1.4	Landbruksdirektoratet «kan» avkorte tilskudd, men skal alltid vurdere avkorting	13
10.1.5	Landbruksdirektoratet skal foreta en konkret vurdering i hver enkelt sak.....	13
10.1.6	Vedtak om avkortes som fattes etter at tilskuddet er utbetalt	13
10.2	Tilbakebetaling av tilskudd.....	13
10.2.1	Hvilke tilfeller omfattes av bestemmelsen?	13
10.2.2	Hovedregel er tilbakebetaling	13
10.2.3	Saksbehandling i saker med tilbakebetaling av tilskudd.....	14
10.2.4	Landbruksdirektoratet skal følge opp vedtak om tilbakebetaling.....	15
11.	Innkreving av tilbakebetalings- eller avkortingsbeløp.....	15
11.1	Om motregning	15
11.2	Valg mellom motregning og innkreving av faktura.....	15
11.3	Renter	16
11.3.1	Om aktsomhetskravet.....	16
11.3.2	Om simpel uaktsomhet.....	16
11.3.3	Om grov uaktsomhet og forsett.....	17
12.	Klageadgang.....	17
12.1	Klage på fylkesmannens vedtak.....	17
12.2	Klage på Landbruksdirektoratets vedtak.....	17
12.3	Krav til form og innhold i klagen.....	18

1. Formål

I forskriften § 1 står det:

«Forskriften skal sikre at det foreligger en forvaltningsmessig kontroll av det slakteuttak som kreves for enkelte ordninger over reindriftsavtalen samt oversikt over lagerbeholdning av reinkjøtt». Slik kontroll skal videre være i samsvar med økonomireglementet for staten og foregå i samarbeid mellom Landbruksdirektoratet, slakterier og dem som videreforedler reinkjøtt.

Formålet i forskriften søkes oppnådd ved å:

- forplikte dem som slakter rein å rapportere reinslakt på en bestemt måte
- belønne dem som oppfyller pliktene med tilskudd per innrapportert slakt.

2. Definisjon

Bestemmelsen inneholder definisjon av enkelte begreper som brukes i forskriften. Det betyr at disse begrepene skal forstås slik det er definert i § 2 overalt der de brukes.

3. Tilskudd

I denne bestemmelsen er det gitt regler om følgende:

- hvem kan søke om tilskudd til kjønns- og aldersfastsetting
- hva gis det tilskudd for
- størrelse på tilskuddet
- når og hvordan skal søknad om tilskudd sendes

3.1 Hvem kan søke om tilskudd?

3.1.1 Krav om at søker er et offentlig godkjent slakteri

Tilskudd til kjønns- og aldersfastsetting innvilges til «de som utfører slakting av rein».

Med dette menes offentlig godkjente slakterier, jf. definisjonen i § 2 første ledd.

Godkjenning av slakteriet utføres av Mattilsynet, som stiller visse krav til slakteriet for å få det godkjent. Før godkjenning fra Mattilsynet foreligger, har slakteriet ikke rett til å søke om tilskudd til kjønns- og aldersfastsetting.

3.1.2 Krav om oppfyllelse av rapporteringsplikt

For å ha rett til tilskudd må det offentlig godkjente slakteriet ha «gjennomført de alders- og kjønnsbestemmelser som kreves». Med dette menes at slakteriet må ha levert korrekt og fullstendig slakterapport innen rapporteringsfristen i forskriftens § 4 og klassifisert reinen ved optisk lengdemåling. Kretsen av dem som kan søke om tilskudd til kjønns- og aldersfastsetting er derfor den samme som kretsen av dem som har rapporteringsplikt.

3.1.3 Spesielt om leieslakt

I mange tilfeller inngår slakterier, foredlingsbedrifter og reineiere en avtale med et slakteri som leies inn for å utføre slakting. I slike situasjoner kan det derfor oppstå spørsmål om hvem av aktørene som har rett til tilskudd etter forskriften.

I tilfeller med leieslakt er kun det utførende slakteri, altså det slakterier som har både slaktet og klassifisert reinen, som har rett til tilskudd etter forskriften.

3.2 Tilskuddssatsen

Tilskuddssatsen er 4 kroner per innrapportert slakt.

3.3 Krav om rapportering innen fristen

Et grunnleggende vilkår for å kunne motta tilskudd etter forskriften er at søker har rapportert slakt innen fristen i forskriftens § 4. I dette ligger at søker må ha levert korrekt og fullstendig rapport med alle nødvendige opplysninger innen rapporteringsfristen. Det gis ikke tilskudd for slakt som ikke er korrekt rapportert innen fristen og/eller slakt som ikke er klassifisert ved optisk lengdemåling.

Rapportering av slakt forutsetter at slakteri klassifiserer all rein ved optisk lengdemåling, jf. § 4 første ledd bokstav c. Det vil derfor ikke bli gitt tilskudd til kjønns- og aldersfastsetting til dem som ikke har optisk lengdemålt slakt, selv om slakterapport er levert innen rapporteringsfristen.

3.4 Når og hvordan skal søknaden sendes?

3.4.1 Krav om særskilt søknadsskjema

Søknad om tilskudd til kjønns- og aldersfastsetting skal sendes på særskilt skjema som er utarbeidet av Landbruksdirektoratet. Søknadsskjemaet skal lastes ned fra Landbruksdirektoratets nettside og leveres på papir eller e-post.

Hvis søker leverer søknad om tilskudd som fritekst i stedet for å bruke skjemaet, skal Landbruksdirektoratet returnere søknaden og be søker om å fremme en ny søknad og benytte søknadsskjemaet. Hvis søker ikke gjør dette vil tilskuddet fortsatt kunne bli innvilget, men søker vil veiledes om at han eller hun må benytte seg av søknadsskjemaet ved neste søknadsomgang.

3.4.2 Søknadsfrist

Søknad om tilskudd må være levert innen utgangen av måneden etter at slakting er gjennomført. Det er søkers ansvar at søknaden leveres i rett tid. For å regnes som levert i rett tid, må søknaden enten:

- være postlagt (stemplet ved et postkontor) senest på dato for søknadsfristen, eller
- være sendt på e-post innen kl. 23:59 på dato for søknadsfristen, eller
- være levert ved Landbruksdirektoratets kontor før åpningstidens slutt på datoen for søknadsfristen.

Det er ikke åpnet for dispensasjon fra søknadsfristen for denne tilskuddsordningen. Det betyr at søknader om tilskudd som er sendt etter søknadsfristen, vil bli avvist uten realitetsbehandling.

3.4.3 Spesielt om dispensasjon fra rapporteringsfristen

I enkelte tilfeller får slakterier dispensasjon fra fristen i forskriftens § 4 i perioden september-januar. Slakteriet som har fått dispensasjon vil derfor kunne levere slakterapporten senere enn den vanlige søknadsfristen.

Også i slike tilfeller må søknad om tilskudd være levert innen søknadsfristen. Bakgrunnen for dispensasjon fra rapporteringsfristen er vanskeligheter med å få identifisert dyrene innen fristen, da reineiere ikke kan møte opp til øremerkekontroll fordi de er opptatt med andre presserende oppgaver. Disse hensynene gjelder ikke for søknadsfristen, da man kun skal oppgi antall slaktet og klassifisert rein i søknaden, uten å identifisere eieren av slaktet.

4. Plikter

4.1 Generelt om rapporteringsplikt

Slakterier som omfattes av forskriften har noen plikter til rapportering av reinslakt og lagerbeholdning. Disse pliktene må være oppfylt for at slakterier skal ha krav på tilskudd etter forskriften.

4.2 Slakteriet må rapportere slakt månedlig til Landbruksdirektoratet

Etter § 4 første ledd bokstav a plikter slakteriet å rapportere slakt månedlig til Landbruksdirektoratet. Det er ikke anledning å slå sammen rapporter fra flere måneders slakt i en rapport, og levere den til Landbruksdirektoratet på slutten av slaktesesongen.

4.3 Rapporteringsfristen

Frist for å rapportere slaktet rein er innen utgangen av måneden etter at slakting er gjennomført. Det betyr for eksempel at slakt utført i september 2020 må rapporteres innen 31. oktober 2020.

Rapporten anses for å være levert hvis den inneholder alle nødvendige opplysninger som er påkrevet i forskriftens § 5, er utfylt i tråd med mal for slakterapporter, og opplysninger i rapporten er korrekte. Hva som er kravene til type, utseende og innhold i slaktefilen, er utdypet i [Veileder til rapportering av slaktet rein](#). Der finnes også fremgangsmåte for rapportering av reinslakt ved leieslakt, der de forskjellige aktørene ikke ønsker å gi bestemte opplysninger til hverandre av konkurransemessige hensyn.

4.3.1 Spesielt om leieslakt

Ved leieslakt, altså de tilfellene der reineier, foredlingsbedrift eller slakteri leier inn et annet slakteri for å utføre slakteoppdraget, er det utførende slakteriet som har plikt til å rapportere reinslakt. Det er også det utførende slakteriets ansvar at slakterapporten blir sendt til Landbruksdirektoratet i tide, også i tilfeller der slakterapporten sendes fra reineier eller foredlingsbedrift som slakteriet har utført slaktingen for.

4.4 Slakteriet må klassifisere reinslakt ved optisk lengdemåling

Fra og med slaktesesongen 2020/2021 er det et krav i forskriften om at all rein klassifiseres ved optisk lengdemåling. For å kunne få tilskudd etter forskriften, må slakteriet ha klassifisert reinen ved optisk lengdemåling.

Slik klassifisering skal etter gjeldende forskrift oppføres i slakterrapporten, jf. § 5 andre ledd bokstav q. Ved starten av slaktesesongen 2020/2021 har denne forskriftsendringen enda ikke blitt implementert i systemet med optisk lengdemåling. Derfor skal det foreløpig ikke oppgis i slakterrapporten at reinen er klassifisert ved optisk lengdemåling.

Da klassifisering ved optisk lengdemåling er et krav i forskriften og muligheten for å slakte etter det gamle EUROP-klassifisering er fjernet, vil Landbruksdirektoratet ved mottak av slakterrapporten ta utgangspunkt i at all slakt er klassifisert ved optisk lengdemåling. Hvis det ved etterfølgende kontroll viser seg at reinen ikke er klassifisert ved optisk lengdemåling, kan innvilget og utbetalt tilskudd kreves tilbakebetalt. Mer om dette kan leses i punkt 10 i dette rundskrivet.

4.5 Rapportering av lagerbeholdning

Etter § 4 andre ledd bokstav a plikter den som har lagerbeholdning av reinkjøtt å rapportere om lagerbeholdning på forespørsel fra Landbruksdirektoratet.

Opplysninger i rapporten om lagerbeholdning av reinkjøtt brukes av både Markedsutvalget og ved eventuelle beslutninger om å redusere tollsatsen. Markedsutvalget anser det ikke som nødvendig å innhente opplysninger fra alle som har lagerbeholdning av reinkjøtt for å danne godt nok beslutningsgrunnlag for utvalget og eventuell tollnedsettelse. Derfor er det tilstrekkelig at rapportering skjer på forespørsel fra Landbruksdirektoratet.

4.6 Tilrettelegging for stikkprøvekontroll

Etter § 4 første ledd bokstav b har slakterier en plikt til å legge til rette for stikkprøvekontroll av registrerings- og rapporteringsrutiner. Tilsvarende plikt har den som har lagerbeholdning av reinkjøtt, jf. § 4 andre ledd bokstav b. I dette ligger at den som har plikten må samarbeide med reindriftsmyndighetene når det er nødvendig å foreta kontroll, gi myndighetene tilgang til nødvendig informasjon og dokumentasjon.

4.7 Dispensasjon fra rapporteringsfristen i perioden september-januar

Etter § 4 tredje ledd kan Landbruksdirektoratet gi slakterier dispensasjon fra rapporteringsfristen i perioden september-januar. Slik dispensasjon er forbeholdt «særlige tilfeller». Kjerneområdet for bestemmelsen er tilfeller der stort antall rein er slaktet i løpet av en måned, og gjennomføring av øremerkekontroll og etterfølgende avregning blir forsinket. Høstslaktesesongen er en krevende tidsperiode for mange reineiere, slik at andre presserende oppgaver i driften fører til at de ikke kan delta i øremerkekontrollen innen fristen for rapportering.

Bestemmelsen angir fritt forvaltningskjønn, og det er opp til det enkelte slakteri å begrunne hvorfor de bør få dispensasjon og foreslå en ny rapporteringsfrist for den

omsøkte perioden. Forvaltningspraksisen er likevel slik at det i de fleste tilfeller i denne perioden gis dispensasjon som omsøkt, med mindre den nye fristen som foreslås anses som urimelig lang.

4.7.1 Særlig om behandling av dispensasjonssøknader

Søknad om dispensasjon må sendes til Landbruksdirektoratet innen rapporteringsfristen i § 4 første ledd bokstav a. Hvis søknad om dispensasjon er sendt etter denne fristen, vil den ikke bli realitetsbehandlet. Slakteriet vil derfor ikke få noe dispensasjon fra rapporteringsfristen, og vil måtte levere slakterapport innen fristen for å få rett til tilskudd.

I søknad om dispensasjon skal slakteriet oppgi antall rein søknaden gjelder, begrunnelse for søknaden og ny frist for rapportering. Hvis Landbruksdirektoratet ser at søknaden er mangelfull, for eksempel mangler begrunnelse eller ny frist, skal direktoratet veilede søker om at søknaden må rettes eller utfylles.

Hvis slakteriet har fått innvilget dispensasjon, skal søknad om tilskudd til kjønns- og aldersfastsetting og søknad om frakttilskudd ikke avgjøres før slakteriet har levert fullstendig slakterapport innen fristen i dispensasjonsvedtaket. Hvis slakteriet ikke leverer slakterapport innen denne fristen, skal søknader om frakttilskudd og tilskudd til kjønns- og aldersfastsetting avslås.

Vedtaket om dispensasjon er et enkeltvedtak etter forvaltningslovens regler, som kan påklages til Landbruks- og matdepartementet.

5. Rapportering

5.1 Slakteriet plikter å føre slaktejournal

Etter § 5 første ledd skal slakteriet føre slaktejournal og overføre den elektronisk til Landbruksdirektoratet. Slaktejournalen skal føres i samsvar med krav til rapportering og klassifisering av reinslakt. Journalen skal overføres elektronisk til Landbruksdirektoratet i form av innsending av slakterapport, jf. § 4 første ledd.

5.2 Slaktejournalen må inneholde bestemte opplysninger

I § 5 andre ledd er det listet opp hvilke opplysninger som må være med i slakterapporten for at den skal anses som fullstendig. Listen er uttømmende, og det skal ikke føres andre opplysninger i slakterapporten enn de som er nevnt i § 5.

Hvilke opplysninger som skal føres i slakterapporten og hvordan disse opplysningene skal fylles ut, er beskrevet i kapittel 4 i [Veileder til rapportering av slaktet rein](#).

5.3 Krav om rapportering av reinerens fødselsnummer kan fravikes

Etter § 5 tredje ledd kan krav om rapportering av reinerens fødselsnummer fravikes der reinen som er slaktet ikke er merket og ikke er fordelt på eier.

Hvert år forekommer det at noen rein som fraktes til slakteriet er umerket og ikke fordelt på eier ved slakt. Etter reindriftsloven § 36 andre ledd, jf. § 47 nr. 4 skal utbytte av uidentifisert umerket rein tilfalle reinbeitedistriktets distriktsfond. Slik rein skal derfor verken registreres eller avregnes på enkeltreineiere, med mindre eierforholdet er kjent og reinen er fordelt før slaktingen starter. Det er ikke anledning til å foreta fordeling av slaktet rein først etter at slaktingen er gjennomført.

I utgangspunktet skal det tilstrebes å identifisere eierskap til umerket rein før slaktingen gjennomføres. Dette kan gjøres for eksempel ved at den umerkede reinen klipses eller hårmerkes før slakting. Eieren får da inntekter fra salg/slakting av umerkede rein som tilhører ham eller henne, og inntekten vil danne grunnlag for eierens tilskudd til siidaandeler og tamreinlag. Reinen kan i slike tilfeller registreres på eierens fødselsnummer i slakterrapporten, selv om den ikke er merket.

Hvis reinen ikke er identifisert før slakt, skal den føres i slakterrapporten som «distriktsdyr» og merkes med reinbeitedistriktets unike distriktskode.

5.4 Landbruksdirektoratet kan dispensere fra kravene til rapportering

Etter § 5 fjerde ledd kan Landbruksdirektoratet dispensere fra kravene til rapportering i «særlige tilfeller». Landbruksdirektoratet forstår det slik at både krav til føring av slaktejournal og krav til innholdet i slakterrapporten kan fravikes med hjemmel i denne bestemmelsen. Det er ikke presisert i forskriften hva som regnes for å være et «særlig tilfelle», eller hvor høy terskel Landbruksdirektoratet skal ha for å anvende bestemmelsen.

Da rapportering av reinslakt er svært viktig for blant annet behandling av melding om reindrift og søknad om tilskudd til siidaandeler og tamreinlag, er terskelen for å dispensere fra enkelte plikter til å rapportere høyere, enn terskelen for å dispensere fra rapporteringsfristen.

Under behandling av søknad om dispensasjon etter § 5 fjerde ledd må Landbruksdirektoratet foreta en konkret vurdering av om det er tilstrekkelige grunner for å fravike krav til rapportering. Det må ses hen til hvilke regler som bes fraveket. Behovet for innhenting av korrekte opplysninger om reinslakt skal vektet tungt i denne vurderingen sammenlignet med andre hensyn.

6. Rapportering lagerbeholdning

6.1 Landbruksdirektoratet setter krav til rapportering av lagerbeholdning

Rapportering av lagerbeholdning administreres av Landbruksdirektoratet, Avdeling for handel og industri, seksjon SIM i Oslo. Kravene til innhold i rapport for lagerbeholdning er beskrevet i § 6 første ledd.

Etter at rapport om lagerbeholdning er sendt til Landbruksdirektoratet, blir tallene registrert hos direktoratet og brukt til arbeidet i Markedsutvalget, samt for offentliggjøring av statistikk.

6.2 Rapportene skal sendes til Landbruksdirektoratet elektronisk

Direktoratt sender ut «Snap Quest» til slakterier og foredlingsbedrifter, der de fyller ut sin lagerbeholdning.

De største aktørene – om lag 8 som har markedsandeler på ca 80-90 prosent, pleier å rapportere lagerbeholdning månedlig. De mindre aktørene har ikke systemer for månedlig rapportering. De må telle manuelt og rapporterer derfor ikke uten forespørsel. Det vises til Avdeling for handel og industri sine rutiner om saksbehandling av rapporter etter denne bestemmelsen.

7. Fylkesmannens oppgaver og kontroll

Bestemmelsen i § 7 spesifiserer fylkesmannens funksjon som kontrollorgan etter forskriften. Kontroll av rapportering etter forskriften gjennomføres av fylkesmannen i det reinbeiteområdet der slaktingen er utført.

Bestemmelsen pålegger slakteriene å tilrettelegge for kontroll ved å skille ørene fra skinnet under slakting slik at hvert par henger sammen, og merke hvert par med eget slaktenummer. Ørene fra kalv skal pakkes adskilt fra andre ører.

Slakteriene skal legge frem ørene, individmerke og slaktejournal for kontroll når fylkesmannen krever det. Slakteriene er også ansvarlig for å ha egnet lokale med oppvarming, belysning og varmt vann til gjennomføring av kontrollene.

Kontrollene gjennomføres blant annet for å identifisere slaktets eier og påse at rapportering av slaktet rein utføres i samsvar med gjeldende regelverk. Kontrollene kan utføres både som direkte kontroll på slakte-/utskillingsplass eller som etterkontroll etter at slaktingen er utført.

8. Destruksjon

Bestemmelsen i § 8 gir slakteriene plikt til oppbevaring av ører og/eller individ-/årgangsmerker slik det er beskrevet i § 7. Destruksjon av ører/merker kan kun gjennomføres etter at fylkesmannen har godkjent slik destruksjon.

9. Landbruksdirektoratets oppgaver og kontroll

Bestemmelsen i § 9 spesifiserer Landbruksdirektoratets funksjon som kontrollorgan etter forskriften. Landbruksdirektoratets kontrolloppgaver er av forskjellig art, fra stikkprøvekontroll av reinslakt til tilsyn med at utbetalinger av tilskudd er riktige.

9.1 Hovedregel – stikkprøvekontroll

Hvert år slaktes det flere titalls rein i Norge. Det er ikke tilrådelig eller nødvendig å gjennomføre rutinemessige kontroller av alle slakteriene. Derfor gjøres kontrollene som hovedregel i form av stikkprøvekontroller, enten som tilfeldige kontroller, eller der Landbruksdirektoratet har fått opplysninger om at det kan være avvik i rapporteringen

hos det enkelte slakteriet. Denne kontrolloppgaven kan delegeres fylkesmannen i det reinbeiteområdet der slaktingen er gjennomført.

9.2 Utgangspunkt i slaktedyrets eier

Kontroll av slakt skal gjennomføres med utgangspunkt i slaktedyrets eier, og ikke slakteri eller den som leverer slakt på vegne av eieren. Hvis det avdekkes avvik i avregningen til reineier, skal det gis beskjed om dette til vedkommende slakteri og berørte reineiere, slik at det eventuelt kan gjennomføres kontroll av partene, merkenemnd eller annen offentlig myndighet.

9.3 Mottakere av tilskudd har opplysningsplikt

Etter § 9 tredje ledd har de som mottar tilskudd etter forskriften plikt til å gi alle opplysninger som reindriftsmyndighetene finner nødvendige for å kunne forvalte tilskuddsordningen eller oppfylle reindriftsavtalen. Med «reindriftsmyndighetene» menes i dette tilfelle Landbruksdirektoratet, da det er direktoratet som forvalter ordningen.

Bestemmelsen skal forstås slik at Landbruksdirektoratet kan kun kreve opplysninger som er relevante for saksbehandlingen og den generelle forvaltningen av ordningen med tilskudd til kjønns- og aldersfastsetting. Som oftest vil dette dreie seg om grunnlagsmateriale for å fatte selve vedtaket om tilskudd og dokumentasjon som muliggjør effektiv kontroll av om tilskuddet er i overensstemmelse med forskriftens målsettinger.

Det er ikke adgang å fremtvinge oppfyllelse av opplysningsplikten. Hvis Landbruksdirektoratet velger å kreve opplysninger etter § 9 tredje ledd, må saksbehandler oppgi forvaltningsloven § 14 som hjemmel for kravet. Den som får pålegget har da adgang til å klage på pålegget hvis vedkommende mener at det ikke finnes en lovlig adgang til å gi opplysningene til Landbruksdirektoratet. Klagen kan fremsettes skriftlig eller muntlig, og innen tre dager fra pålegget er mottatt. Landbruksdirektoratet må informere slakteriet om klageadgangen når de gir pålegg om å gi opplysninger.

9.4 Landbruksdirektoratet fører tilsyn med utbetalinger av tilskudd

Etter § 9 fjerde ledd har Landbruksdirektoratet adgang til å føre tilsyn med at utbetalinger av tilskudd er riktige. Slik oppgave har Landbruksdirektoratet etter § 15 andre ledd i Reglement for økonomistyring i staten.

Tilsynet innebærer at Landbruksdirektoratet får adgang til all bokføring, korrespondanse og opptegnelser som har sammenheng med tilskuddsutbetalingen, samt revidert regnskap for slakterier som er pålagt revisjonsplikt. Før slike kontroller må Landbruksdirektoratet fatte pålegg og opplyse om hjemmelen og klageadgangen, slik det er omtalt i punkt 9.3 i dette rundskrivet.

9.5 Landbruksdirektoratet kan foreta stedlig kontroll

Etter § 9 femte ledd kan Landbruksdirektoratet foreta stedlig kontroll hos den som mottar tilskudd til kjønns- og aldersfastsetting. Det må foretas en individuell vurdering av om

stedlig kontroll er nødvendig i den enkelte saken, da stedlig kontroll er et mer inngripende tiltak enn krav om innsending av opplysninger.

Avtalepartene har under forskriftsmøtet av 13. juni 2012 understreket at skriftlig saksgang i lignende saker skal benyttes som hovedregel. Stedlig kontroll bør derfor være forbeholdt de sakene der det er god grunn til å tro at opplysninger som er gitt, ikke er riktige. Også for slike kontroller gjelder forvaltningsloven § 14 og informasjon om den, jf. punkt 9.3 i dette rundskrivet.

Hvis Landbruksdirektoratet velger å gjennomføre bokettersyn utenfor offentlig kontor eller lignende, omfattes forholdet av forvaltningsloven § 15 om granskning. For denne bestemmelsen gjelder samme regler om informasjon og klage som for forvaltningsloven § 14. Den som leder en slik kontroll skal blant annet opplyse om formålet med kontrollen og hjemmelen for den. De som blir kontrollert har rett til å ha et vitne tilstede, og skal opplyses om denne retten før kontrollen gjennomføres.

10. Avkorting og tilbakebetaling

Bestemmelsen i § 10 er todelt og omfatter hhv. tilfeller før og etter tilskuddet er utbetalt.

10.1 Avkorting av tilskudd

10.1.1 Hva er avkorting og hva er formålet med den?

Bestemmelsen i § 10 første ledd regulerer avkorting av tilskudd der tilskuddet enda ikke er utbetalt. Avkorting innebærer at Landbruksdirektoratet foretar en reduksjon i tilskuddet som søker i utgangspunktet oppfyller vilkårene for å motta. Hvis søker ikke oppfyller vilkårene for å motta tilskudd til kjønns- og aldersfastsetting, skal tilskuddet avslås. Dette er ikke en avkorting.

Et overordnet mål med avkorting er å sikre forsvarlig forvaltning av fellesskapets midler. Risikoen for avkorting ved brudd på relevant regelverk skal skjerpe søkerens aktsomhet ved utføring av slakteoppdrag. Hensikten med bestemmelsen er å bidra til at tilskuddsmottakerne opptrer innenfor det fastsatte regelverket for slakting av rein, inkludert denne forskriften. Den har ikke et pønalt formål og anses derfor ikke som straff.

10.1.2 Hvilke brudd omfattes av bestemmelsen?

Bestemmelsen forstås slik at kun brudd på for denne forskriften og andre forskrifter om slakting av rein kan begrunne avkorting eller avslag på tilskudd etter forskriften. Hvis tilskuddsmottaker driver sin virksomhet i strid med andre lover eller forskrifter, kan denne bestemmelsen ikke brukes. Slike tilfeller kan likevel komme under § 10 andre ledd.

10.1.3 Bestemmelsen om avkorting er objektiv

Bestemmelsen i § 10 første ledd oppstiller ingen krav til skyld, og er derfor en objektiv bestemmelse. Det betyr at tilskuddet kan avkortes eller avslås selv om tilskuddsmottaker ikke har opptrådt uaktsomt eller utvist forsett, så lenge det foreligger brudd på nevnt regelverk. Skyldgrad kan imidlertid komme inn som vurderingsmoment når Landbruksdirektoratet foretar vurdering om, og i tilfelle hvor mye, tilskuddet skal avkortes.

10.1.4 Landbruksdirektoratet «kan» avkorte tilskudd, men skal alltid vurdere avkorting
Hvis det foreligger brudd på regelverk som er nevnt i § 10 første ledd, «kan» tilskuddet avkortes. Det betyr at det hører under forvaltningens frie skjønn om avkorting skal foretas. Selv om bestemmelsen er utformet som en «kan»-bestemmelse, er det klare utgangspunktet at det skal foretas avkorting hvis søker har drevet i strid med nevnt regelverk.

10.1.5 Landbruksdirektoratet skal foreta en konkret vurdering i hver enkelt sak
Selv om utgangspunktet er at det skal foretas avkorting ved brudd på nevnt regelverk, må Landbruksdirektoratet likevel foreta en konkret vurdering i hver enkelt sak av om det bør reageres med avkorting i tilskudd eller ikke. I tillegg må Landbruksdirektoratet vurdere hvor mye av tilskuddet som skal avkortes.

Vurderingen skal gjøres på bakgrunn av avveining av relevante momenter, der også skyldgrad kan komme inn som vurderingstema. I norsk rett stilles det et skjerpet aktsomhetskrav til næringsdrivende, slik at det forventes at lover og forskrifter som har direkte betydning for vedkommendes næring, blir overholdt.

Graden av eventuell avkorting bør stige proporsjonelt med alvorligheten av handlingen som førte til brudd for relevant regelverk, i tillegg til vurderingen av driftsøkonomiske konsekvenser for den aktuelle tilskuddsmottakeren. For å ivareta likebehandlingsprinsippet bør det ses hen til tidligere behandling av lignende saker. Vurdering av avkorting i saker med lik faktum skal være lik uavhengig av hvor i Norge slakteriet holder til.

Beløpet som avkortes kan aldri være større enn søkers tilskuddsutbetaling i den enkelte søknadsperioden. Det betyr at avkortingsbeløpet ikke kan overstige tilskuddsutbetalingen, slik at tilskuddsmottaker ender opp med å skyld Landbruksdirektoratet penger ut over tilskuddet han eller hun har søkt om.

10.1.6 Vedtak om avkortes som fattes etter at tilskuddet er utbetalt

I enkelte tilfeller kan det skje at Landbruksdirektoratet først etter at tilskuddet er utbetalt, blir oppmerksomme på at tilskuddsmottaker driver i strid med regelverk som er nevnt i § 10 første ledd. I slike tilfeller vil eventuelt vedtak om avkorting fattes etter at tilskuddet er utbetalt, med den følge at tilskuddet må kreves tilbake etter § 10 andre ledd.

10.2 Tilbakebetaling av tilskudd

10.2.1 Hvilke tilfeller omfattes av bestemmelsen?

Bestemmelsen i § 10 andre ledd gjelder tilfeller der tilskuddet allerede er utbetalt til tilskuddsmottakeren. Etter sin ordlyd gjelder § 10 andre ledd i alle situasjoner der utbetaling av tilskuddet er feil, også der søker ikke kan lastes for å ha bidratt til feilutbetalingen. For eksempel kan det ha skjedd en feil hos forvaltningen ved utbetaling, eller det utilsiktet er blitt skrevet et ekstra tall i søknaden.

10.2.2 Hovedregel er tilbakebetaling

Landbruksdirektoratet har et ansvar for å sørge for at bruk av statens midler skjer i tråd med lover og forskrifter, herunder reindriftsavtalen og denne forskriften. Hovedregelen er derfor at feilutbetalinger skal kreves tilbake. Dette ble også konkludert av Landbruks- og matdepartementet, som mener at det skal tungtveiende hensyn til før tilbakebetaling av feilutbetalt tilskudd kan unnlates.

At hele eller deler av tilskuddet «kan» kreves tilbake innebærer likevel at det må foretas en konkret vurdering av om det er rimelig å kreve beløpet tilbake i den enkelte sak. Det må vurderes om det skal fremmes krav om tilbakebetaling og hvor mye som skal kreves tilbakebetalt. I den konkrete vurderingen må Landbruksdirektoratet ta stilling til om det foreligger adgang til å endre eller omgjøre vedtaket etter forvaltningsloven § 35.

Der søker har vært i aktsom god tro om utbetalingen, kan det i enkelte tilfeller være grunnlag for å ikke kreve tilbakebetaling. Dette gjelder blant annet feilutbetaling som skyldes en feil fra Landbruksdirektoratet hvor søker ikke hadde grunn til å reagere på feilutbetalingen. Søkere av tilskudd til kjønns- og aldersfastsetting er selvstendige næringsdrivende, og er derfor underlagt en streng aktsomhetsnorm. Det kreves av søkerne at de har full kjennskap til egen drift og at de søker i tråd med gjeldende regler for tildeling av tilskudd. I praksis vil dette medføre at det er få tilfeller hvor søker kan anses for å ha vært i aktsom god tro.

I vurderingen av om tilskuddet skal kreves tilbakebetalt, må statens interesse av korrekt bruk av statlige midler avveies mot hensynet til søker, for eksempel om søker har innrettet seg på at utbetalingen er endelig og at det har gått lang tid siden utbetalingen. Det kan også være et relevant moment om tilskuddsmottaker har søkt veiledning hos Landbruksdirektoratet og hvor god denne har vært, eller om feilen på annen måte skyldes forvaltningen.

I situasjoner med feilutbetaling har tilskuddsmottaker fått tilskudd som han eller hun ikke hadde krav på. Landbruks- og matdepartementet har uttalt at hensynet til et korrekt oppgjør og en sikker forvaltning av offentlige midler skal derfor som det klare utgangspunktet veie tyngre enn hensynet til at mottakeren kan ha rettet seg etter utbetalingen.

10.2.3 Saksbehandling i saker med tilbakebetaling av tilskudd

I situasjoner der Landbruksdirektoratet har kommet frem til at utbetalt tilskudd skal kreves tilbakebetalt, skal det opprinnelige vedtaket om tilskudd omgjøres etter forvaltningsloven § 35, hvis vilkårene for omgjøring foreligger i den enkelte saken.

Omgjøring av vedtak om tilskudd som utløser krav om tilbakebetaling regnes som omgjøring til skade for den vedtaket retter seg mot. Hvis feilen blir avdekket etter at underretning om vedtaket er kommet frem til tilskuddsmottaker, vil en omgjøring til skade normalt være avheneig av at vedtaket er gyldig, jf. forvaltningsloven § 35 første ledd bokstav c.

I saker der det er blitt utbetalt for mye tilskudd grunnet en feil vil feilen som hovedregel ha virket bestemmende på vedtakets innhold. Ugyldighetsvurderingen må derfor gjøres konkret på bakgrunn av samtlige forhold i saken med utgangspunkt i den ulovfestede ugyldighetslæren.

Hvis Landbruksdirektoratet kommer frem til at vedtaket kan omgjøres, skal det sendes forhåndsvarsel til tilskuddsmottakeren etter forvaltningsloven § 16. I slik forhåndsvarsel skal det opplyses om:

- hvilket vedtak om tilskudd saken gjelder
- at vedtaket vurderes omgjort
- bakgrunnen for omgjøringen

- konsekvenser av omgjøringen, for eksempel at tilskuddet skal innkreves ved faktura eller motregnes i fremtidige tilskuddsutbetalinger
- tilskuddsmottakerens adgang til å uttale seg i saken, med en frist for uttalelse. Fristen bør fastsettes på en slik måte at tilskuddsmottaker får tilstrekkelig tid til å ivareta sine interesser.

Både vedtak om omgjøring etter forvaltningsloven § 35 og vedtak om tilbakebetaling etter forskriftens § 10 andre ledd er enkeltvedtak. Tilskuddsmottaker må derfor opplyses om at det er klageadgang på begge vedtakene. Opplysningene om dette skal gis i samme brev som vedtak om omgjøring.

10.2.4 Landbruksdirektoratet skal følge opp vedtak om tilbakebetaling

Vedtaket om tilbakebetaling skal følges opp etter gjeldende innkrevingsrutiner. Kopi av vedtaket om tilbakebetaling sendes til økonomikoordinator med opplysninger om organisasjonsnummer og kontonummer til den som vedtaket gjelder.

11. Innkreving av tilbakebetalings- eller avkortingsbeløp

Bestemmelsen i § 11 omfatter regler for innkreving av differansen mellom utbetalt tilskudd og det beløpet som kreves tilbakebetalt som følge av vedtak om avkorting og tilbakebetaling. Før tilbakebetaling skal kunne kreves, må vedtaket om tilskudd omgjøres etter forvaltningsloven § 35, se punkt 10.2.2 i dette rundskrivet.

11.1 Om motregning

I § 11 første ledd er det angitt en selvstendig hjemmel til motregning i fremtidige tilskuddsutbetalinger. Det betyr at Landbruksdirektoratet ikke trenger å gå veien om ulovfestede motregningsregler i slike tilfeller.

For å kunne motregne feilutbetalt tilskudd i fremtidige tilskuddsutbetalinger må Landbruksdirektoratet først sende faktura på beløpet som feilutbetalt tilskudd utgjør. Først når faktura ikke er blitt betalt innen fristen i faktura, kan det foretas motregning.

Før motregning foretas, må det alltid sendes en motregningserklæring til den som vedtaket om tilbakebetaling gjelder. Erklæring kan ikke sendes før faktura på tilbakebetaling er forfalt. Beslutning om å foreta motregning er ikke et enkeltvedtak og kan ikke påklages.

11.2 Valg mellom motregning og innkreving av faktura

Det er Landbruksdirektoratet som foretar valget mellom å innkreve tilbakebetalingsbeløp ved faktura og oppfølging av denne, og motregning av tilbakebetalingsbeløpet i fremtidige tilskuddsutbetalinger.

Tilskudd til kjønns- og aldersfastsetting utbetales ofte hver måned til det enkelte slakteriet etter søknad. Hvor ofte slakteriene har slakting, varierer imidlertid betydelig. Noen slakterier har kontinuerlig slakting mellom september og mars, mens andre igjen har slakting en gang i året.

Hvor ofte slakteriene vanligvis mottar tilskudd har betydning for valget mellom innkreving og motregning. Hvis slakteriet har slakting få ganger i året, eller tilbakebetalingskravet fremmes i perioden april-august, der det ikke foretas slakting, er faktura og oppfølging av den å foretrekke. I alle de andre tilfellene bør motregning være hovedregelen.

11.3 Renter

Utgangspunktet i norsk rett er at det ikke kan kreves renter uten hjemmel. Det betyr at den aktuelle forskriften må inneholde en bestemmelse om renter for at disse skal kunne kreves ved tilbakebetalingskrav.

I § 11 andre ledd er det åpnet for at det kan kreves renter ved krav om tilbakebetaling. Renter beregnes fra to forskjellige tidspunkt:

- for mottakere som ikke var i aktsom god tro om utbetalingen – fra tidspunktet tilbakebetalingskravet er kommet frem til mottaker
- for mottakere som har utvist grov uaktsomhet eller forsett – fra tidspunktet for utbetaling av urettmessige tilskuddet.

For begge tilfeller er rentefoten lik den som er satt i lov om renter ved forsinket betaling § 3.

Bestemmelsen skal fungere som et insentiv til søker om å melde fra om mottak av uberettiget tilskuddsbeløp, i stedet for å beholde beløpet inntil det eventuelt blir krevet tilbake. Regelen har også til hensikt å forhindre at feilutbetalinger skjer ved at risikoen for å bli ilagt renter skal skjerpe søkerens aktsomhet ved utfylling og innlevering av søknader om tilskudd.

Vilkåret om at tilskuddsmottaker må ha handlet uaktsomt eller forsettlig innebærer at det ikke kan kreves renter dersom tilskuddsmottaker var i aktsom god tro.

11.3.1 Om aktsomhetskravet

Vurdering av «aktsom god tro» er en objektiv vurdering og ligner på vurderingen om en tilskuddsmottakeren har opptrådt uaktsomt. Vurderingstemaet er om tilskuddsmottaker kjente eller burde kjenne til at utbetalingen av tilskuddet var urettmessig, det vil si at tilskuddsmottakeren ikke hadde krav på utbetalingen.

En tilskuddsmottaker anses for å være i aktsom god tro der han eller hun ikke visste at opplysningen i søknaden var feil, og heller ikke burde visst om dette. Det samme gjelder andre feil som omfattes av bestemmelsen om tilbakebetaling i forskriftens § 10 andre ledd.

11.3.2 Om simpel uaktsomhet

Bestemmelsen i § 11 første ledd omfatter tilfeller med såkalt simpel uaktsomhet. Simpel uaktsomhet forekommer når tilskuddsmottakeren har opptrådt i strid med det som en alminnelig aktsom person i samme situasjon ville ha gjort.

Tilskuddsmottakerne etter forskriften er selvstendig næringsdrivende, og det stilles strenge krav til tilskuddsmottakernes aktsomhet. Tilskuddsmottaker vil derfor sjelden kunne ha gitt feilopplysninger i aktsom god tro. Det forventes for eksempel at slakteriet har full kunnskap om slakteriets drift og regelverket som omfatter driften. Hvis

tilskuddsmottaker har problemer med å forstå søknadsskjemaet, forventes det at han eller hun kontakter Landbruksdirektoratet i god tid før søknadsfristen.

Ved vurdering av aktsomhetskravet må det foretas avveining av flere hensyn, også om det var uklarheter i søknadsskjema, regelverk eller annen informasjon, og om denne uklarheten kunne skape tolkningstvil hos tilskuddsmottakeren. Det ses også hen til tidligere praksis der aktsomhetskravet er blitt vurdert.

11.3.3 Om grov uaktsomhet og forsett

Bestemmelsen i § 11 andre ledd omfatter grov uaktsomhet og forsett.

Ved grov uaktsomhet dreier det seg om et markert avvik fra alminnelig handlemåte for an alminnelig aktsom person i samme stilling og situasjon. Dette er også en objektiv vurdering. Vurderingen er den samme som for simpel uaktsomhet, men i tilfellet med grov uaktsomhet må tilskuddsmottakerens handlinger utløse sterk bebreidelse.

Vurderingen av forsett er en subjektiv vurdering. Det betyr at Landbruksdirektoratet i den enkelte sak må sannsynliggjøre at tilskuddsmottaker ved sin handling må ha ment å ville tilegne seg en urettmessig utbetaling av tilskudd. Det må foreligge en saklig årsakssammenheng mellom handlingen og den urettmessige utbetalingen.

Skillet mellom de forskjellige skyldkravene kan illustreres på følgende måte:

- Ved simpel uaktsomhet, må det konstateres at tilskuddsmottaker *burde ha forstått* at handlingen kunne utløse urettmessig utbetaling av tilskudd.
- Ved grov uaktsomhet har søker opptrådt særlig klanderverdig og *måtte ha forstått* at handlingen kunne utløse urettmessig utbetaling.
- Ved forsett *har søker forstått* at handlingen kan utløse urettmessig utbetaling av tilskudd, og begått handlingen likevel.

12. Klageadgang

Vedtak som er fattet med hjemmel i forskriften kan påklages etter forvaltningslovens regler i lovens kapittel VI.

12.1 Klage på fylkesmannens vedtak

Fylkesmannens vedtak etter forskriften, for eksempel vedtak om kontroll og destruksjon, kan påklages til Landbruksdirektoratet. Klagen sendes til fylkesmannen som har fattet vedtaket. Fylkesmannen tar stilling til klagen og enten tar klagen til følge slik at saken avsluttes, eller opprettholder sitt vedtak og oversender klagen til Landbruksdirektoratet for endelig behandling. Landbruksdirektoratets vedtak i slike saker kan ikke påklages.

12.2 Klage på Landbruksdirektoratets vedtak

Landbruksdirektoratets vedtak etter forskriften, for eksempel vedtak om avslag på søknad om tilskudd eller vedtak om avkorting/tilbakebetaling, kan påklages til Landbruks- og matdepartementet. Klagen sendes til: postmottak@landbruksdirektoratet.no eller Landbruksdirektoratet, Postboks 1450 Vika, 0116 Oslo.

Landbruksdirektoratet tar stilling til klagen og enten tar klagen til følge slik at saken avsluttes, eller opprettholder sitt vedtak og oversender klagen til Landbruks- og matdepartementet for endelig behandling. Landbruks- og matdepartementets vedtak i slike saker kan ikke påklages.

12.3 Krav til form og innhold i klagen

Klager på vedtak etter denne forskriften skal være skriftlig og sendt per post eller e-post. For at forvaltningen skal kunne ta klagen under behandling og behandle den effektivt og korrekt, må klagen inneholde følgende:

- hvilken endring i vedtaket som ønskes
- hvorfor vedtaket er feil og bør endres.